

ŠEŠIOLIKTOJO KASMETINIO MOKINIŲ DARBŲ NACIONALINIO KONKURSO, SKIRTO DNR DIENAI MINĖTI, TVARKA

Ši tvarka reglamentuoja šešioliktojo kasmetinio mokinių darbų – vienlapių, vaizdo kūrinų ar projektų (toliau Darbai) nacionalinio konkurso (toliau – Nacionalinis konkursas), skirto DNR dienai minėti, tikslus, temas, reikalavimus konkurso darbams, dalyviams, vertinimą ir nugalėtojų apdovanojimą. Šioje tvarkoje pateikiama informacija apie šešioliktąjį kasmetinį Europos mokinių konkursą, skirtą DNR dienai minėti.

I. TIKSLAI

Nacionalinis konkursas skirtas skatinti mokinius apmąstyti bei analizuoti genetinių tyrimų ir jų rezultatų pritaikymo galimybių svarbą visuomenei. Taip pat ugdyti sklandų minčių, apgalvotų ir paremtų argumentais, įrodančiais pasirinktos temos aktualumą, dėstymą ir pateikimą.

II. KONKURSO DARBŲ TEMA

1. Indukuotos daugiagaliosios (pliuripotentinės) kamieninės ląstelės – tai daugiagaliųjų (pliuripotentinių) ląstelių tipas, kurį galima gauti perprogramuojant diferencijuotas gyvūnų ir žmogaus ląsteles. Pateikite savo nuomonę kokiais tikslais ši technologija galėtų būti naudojama, o kokių taikymų reikėtų vengti. Savo argumentus paremkite pavyzdžiais.

(angl. Induced pluripotent stem cells (iPSCs) are a type of pluripotent cells that can be obtained by reprogramming animal and human differentiated cells. Give your opinion on what opportunities this technology should be used for, and what potential applications should be avoided. Support your reasoning with examples.)

III. REIKALAVIMAI NACIONALINIO KONKURSO DALYVIAMS

2. Nacionaliniame **vienlapių, vaizdo kūrinų ar projektų** konkurse gali dalyvauti visų tipų Lietuvos mokyklų mokiniai **nuo 12 iki 19 metų amžiaus (6-12 klasių)**.
3. Darbai turi atitikti paskelbtą temą (žr. nuostatų II skyrius).

IV. BENDROSIOS GAIRĖS NACIONALINIO KONKURSO DARBAMS

4. Nacionaliniam konkursui darbas pateikiamas lietuvių kalba. Ruošiant darbą (vienlapį, vaizdo kūrinį ar projektą), pagal galimybes mokiniui rekomendacijas ir pastabas teikia biologijos, chemijos, lietuvių kalbos ir literatūros bei anglų kalbos, informacinių technologijų ar kitų specialybių mokytojai.
5. Elektroninėje įkėlimo – priėmimo sistemoje nurodomas mokinio vardas, pavardė, mokykla, klasė, darbo vadovo (-ų) (mokytojo (-ų)) vardas, pavardė, elektroninis paštas, telefono numeris, pasirinkta darbo forma, **įkeliamas darbas arba nuoroda į sukurtą vaizdo kūrinį vaizdo įrašų prieglobos sistemoje**.
6. Elektroninėje įkėlimo – priėmimo sistemoje taip pat pažymima, ar sukurtas autorinis darbas gali būti viešinamas ir (ar) naudojamas edukaciniais, mokymo(si) tikslais. Sutikimo viešinti darbus

pažymėjimas elektroninėje įkėlimo – priėmimo sistemoje, atitinka rašytinį darbo autoriaus sutikimą.

7. Darbas nacionaliniam konkursui įkeliamas į elektroninę įkėlimo – priėmimo sistemą Lietuvos žmogaus genetikos draugijos tinklapyje adresu: www.geneticahumana.lt iki **2023 m. vasario 16 d. 24:00 val.**
8. Visi darbai konkursui privalo būti pateikti laiku. Darbai pateikti vėliau nustatyto termino vertinami nebus.
9. **Draudžiama plagijuoti kitus darbus** (LR įstatymas Nr. IX-1355). Bet koks kūrinio originalo ar jo kopijų panaudojimas be autoriaus, jo teisių perėmėjo ar jo tinkamai įgalioto asmens leidimo yra laikomas neteisėtu ir toks darbas nebus vertinamas.

V. REIKALAVIMAI NACIONALINIO KONKURSO VIENLAPIAMS

10. Vienlapio apimtis – vienas pasirinkta el. priemone (MS Office, Adobe, Keynote, Canva ar kt.) užpildytas lapas PDF formatu. Darbe tekstas turi būti papildomas vaizdinės vizualinės raiškos priemonėmis: lentelėmis, schemomis, diagramomis, paveikslais arba iliustracijomis. Įkeliamo vienlapio dydis neturi viršyti 10 MB dydžio.
11. Reikalavimai darbui:
 - 11.1. Darbo forma: dydis A0 (84×119 cm); formatas gulsčias (horizontalus) arba stačias (vertikalus); priklausomai nuo teksto ilgio, šrifto dydis gali būti nuo 24 iki 32 punktų; pastraipų pavadinimų dydis 40 punktų; lentelių, schemų, diagramų, paveikslų arba iliustracijų paaiškinimų šrifto dydis priklausomai nuo teksto ilgio gali būti nuo 18 iki 24 punktų.
 - 11.2. Darbo struktūra: įžanga, dėstymas ir apibendrinimas nagrinėjama tema / moksliniu klausimu.
 - 11.3. Darbo turinys: argumentų pateikimas ir pagrindimas, asmeninės patirties / sampratos išdėstymas.
 - 11.4. Darbo vizualumas: vientisas, turintis logišką tvarką, išpildantis temą ir erdvę, neperteklinis, tikslus, objektyvus, įvairiapusiškas ir argumentuotas.
 - 11.5. Darbo stilius: tikslus mokslinių terminų vartojimas, originalumas, integracija su kitais mokslais, bendra darbo kultūra, apimanti kalbos taisyklingumą.
12. Būtina pateikti naudotus literatūros šaltinius.
13. Būtina aiškiai nurodyti cituojamą informaciją darbe ([nuoroda į citavimo rekomendacijas](#)).

VI. REIKALAVIMAI NACIONALINIO KONKURSO VAIZDO KŪRINIAMS

14. Vaizdo kūrinio apimtis – ne ilgiau nei **3 minutės** (ne didesnis nei 64 MB dydžio). Vaizdo kūriniai pateikiami *.mov, *.avi arba *.mp4 formatais.
15. Reikalavimai vaizdo kūriniai:
 - 15.1. Vaizdo kūrinio struktūra: įžanga, dėstymas ir apibendrinimas.
 - 15.2. Vaizdo kūrinio turinys: argumentų pateikimas ir pagrindimas, asmeninės patirties / sampratos išdėstymas.
 - 15.3. Vaizdo kūrinio stilius: originalumas, integracija su kitais mokslais, bendra darbo kultūra, apimanti kalbos taisyklingumą.
16. Vaizdo kūrinyje rekomenduojama naudoti autorinę informaciją. Gali būti naudojama ir viešai prieinama informacija, kuriai turi būti nurodyta autorinė priklausomybė vaizdo kūrinio pabaigoje.
17. Vaizdo kūrinys nacionaliniam konkursui įkeliamas į laisvai pasirinktą vaizdo įrašų prieglobos paslaugas teikiančią internetinę sistemą ar socialinį tinklą (pavyzdžiui, youtube.com). Autorinių teisių apsaugai rekomenduojama apriboti prieigą prie įkelto vaizdo kūrinio, kad jį peržiūrėti galėtų tik originalią nuorodą turintys kūrinio vertintojai. Įkeltas kūrinys sistemoje turi būti pasiekiamas iki 2023 m. gegužės mėnesio.

VII. REIKALAVIMAI NACIONALINIO KONKURSO PROJEKTAMS

18. Projektas – vienas pasirinktas kūrinys, kurio išpildymo forma ir medžiagos laisvai pasirenkama projekto autoriaus. Projektas yra alternatyva vienlapiui ar vaizdo kūriniai, galimos formos – fotografija, piešinys, prototipas, konstrukcija, programa, diskusijos, debatų vaizdo medžiaga ar kita.
19. Techniniai projekto pateikimo reikalavimai – vaizdo medžiagai žr. nuostatų VI.17. ir IV.5., kito formato medžiagai žr. nuostatų IV.5.
20. Reikalavimai projektui:
 - 20.1. Jei yra pateikiama vizuali medžiaga, ją reikia trumpai aprašyti (apimtis ne daugiau 250 žodžių).
 - 20.2. Projekto struktūra (jeigu to reikalauja projekto forma): įžanga, dėstymas ir apibendrinimas
 - 20.3. Projekto turinys: argumentų pateikimas ir pagrindimas, asmeninė patirtis / samprata.
 - 20.4. Projekto vizualumas (jeigu to reikalauja projekto forma): vientisas, turintis logišką tvarką, išpildantis temą ir erdvę, neperteklinis, tikslus, objektyvus, įvairiapusiškas ir argumentuotas.
 - 20.5. Projekto stilius: originalumas / kūrybingumas, bendra darbo kultūra, apimanti ir kalbos taisyklingumą, integracija su kitais mokslais.
21. Rekomenduojama naudoti autorinę informaciją. Gali būti naudojama ir viešai prieinama informacija, kuriai turi būti nurodyta autorinė priklausomybė projekto aprašymo pabaigoje.

VIII. DARBŲ VERTINIMAS

22. Nacionalinio konkurso darbus (vienlapius, vaizdo kūrinius, projektus) vertina Lietuvos žmogaus genetikos draugijos, Vilniaus universiteto, Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centro, UAB „Thermo Fisher Scientific Baltics“, UAB „Biotechpharma“, sudarytos darbų vertinimo komisijos.
23. Vertinant atsižvelgiama, ar konkurso dalyvis yra išklauses vidurinio gamtamokslinio ugdymo bendrosios programos veiklos sritis „Ląstelė – gyvybės pagrindas“ ir „Organizmų požymių paveldėjimas ir genų technologijos“. Moksleivių darbai vertinami amžiaus kategorijose.
24. Darbų vertinimo taškai (iš viso 70 taškų):
 - 24.1. Genetinių žinių tikslumas – 20 taškų.
 - 24.2. Argumentus pagrindžiančių įrodymų naudojimas – 10 taškų.
 - 24.3. Temos atitikimas – 10 taškų.
 - 24.4. Struktūra ir stilius – 10 taškų.
 - 24.5. Originalumas – 5 taškai.
 - 24.6. Šaltinių citavimas – 5 taškai.
 - 24.7. Vizualumas – 10 taškų.

IX. REIKALAVIMAI EUROPOS KONKURSO DARBAMS

25. Pasirinktinai rašinį ar vaizdo kūrinį anglų kalba Europos žmogaus genetikos draugijos skelbiama konkursine tema mokinyms savarankiškai įkelia į Europos žmogaus genetikos draugijos elektroninę sistemą adresais atitinkamai www.abstractsonline.com arba tools.medacad.org iki **2023 m. balandžio 25 d. 24:00 val.**
26. Konkurso Europoje rašinius ir vaizdo kūrinius vertins trys nepriklausomi genetikos mokslo specialistai/profesionalai iš Europos žmogaus genetikos draugijos. Bus išrinkti pirmos, antros ir trečios vietų laimėtojai.
27. Konkursas Europoje vyks iki **2023 m. balandžio 25 d.** Europos konkurso laimėtojai ir jų mokytojai bus paskelbti **2023 m. birželio mėn. viduryje** Europos žmogaus genetikos draugijos interneto svetainėje www.dnaday.eu.

X. KONKURSO BENDRI NUOSTATAI

28. Nacionalinis konkursas vyks iki **2023 m. vasario 16 d.** Baigiamasis jo turas – **2023 m. balandžio 25 d.** įvyksiantis apdovanojimų renginys. Atsižvelgiant į COVID19 epidemiologinę situaciją, renginys bus organizuojamas kontaktiniu, hibridiniu ar nuotoliniu būdu.
29. Detalesnė informacija apie konkursą ir apdovanojimų renginį tinklapiuose: www.geneticahumana.lt; www.genetika.mf.vu.lt; www.olimpiados.lt; www.lmnsclt; www.dnaday.eu.

XI. KONKURSO FINANSAVIMAS IR NUGALĖTOJŲ APDOVANOJIMAS

30. Nacionalinio konkurso apdovanojimus steigia Lietuvos žmogaus genetikos draugija, Vilniaus universitetas, Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, kiti Nacionalinio konkurso rėmėjai.